

РОЗВИТОК ВИЩОЇ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Постановка проблеми. Прагнення України до інтеграції в Європейський освітній простір, завдання, які стоять перед нею, та стрімке зростання соціально-економічних зрушень вимагають від інженерно-педагогічних ВНЗ оновлення освітньої галузі та вдосконалення підготовки майбутніх інженерно-педагогічних кадрів, зокрема швейного профілю.

Для покращення інженерно-педагогічної освіти в сучасних умовах особливо важливим є урахування існуючого досвіду організації цієї освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема професійної підготовки інженерів-педагогів для системи вищої освіти розглядається як одна з ключових. Її вивченню присвячені численні наукові дослідження, у тому числі роботи С. Артюха, С. Батишева, В. Безрукової, О. Коваленко, Е. Зеєра, В. Ярової.

Окремі аспекти навчання студентів інженерно-педагогічних навчальних закладів знаходять відображення в роботах Н. Брюханової, Г. Карпової, Н. Кузьміної, Є. Шматкова та ін. Разом із цим у педагогічній теорії та практиці недостатньо висвітлено проблеми та сучасні тенденції розвитку вищих навчальних закладів освіти націлених на підготовку майбутніх інженерів-педагогів швейного профілю.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є аналіз розвитку та становлення ВНЗ та профілюючих кафедр орієнтованих на підготовку інженерів-педагогів швейного профілю в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. З 1 вересня 2001 р. кафедра методики трудового навчання та основ виробництва факультету технологій та дизайну Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка отримала назву трудового навчання та креслення (завідуючий кафедрою доц. Титаренко В.П.) [1].

Наказом ректора 27 серпня 2002 г. на базі кафедр «Технологія машинобудування» та «Металорізальні верстати й інструменти» механічного факультету Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля (який був заснований у 1920 році в Луганську на базі паровозобудівного заводу) була відкрита нова випускаюча кафедра легкої і харчової промисловості. Завідувачем кафедри була призначена Дейнека І.Г., к.т.н., доцент [2].

Кафедра інженерно-педагогічних дисциплін Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка з 2002 року готує інженерів-педагогів зі спеціальності «Професійне навчання. Моделювання, конструювання і технологія швейних виробів». Денної та заочної форми навчання. Кафедра реалізує цикл підготовки фахівців від бакалавра до магістра. У 2007 р. спеціальність «Професійне навчання» за всіма профілями підготовки акредитована за IV рівнем [3].

Кафедра трудового навчання інженерно-педагогічного факультету Херсонського державного університету створена 1 вересня 2002 року шляхом об'єднання кафедр трудового навчання та основ виробництва (1977) і методики трудового навчання та профорієнтації (1990). Кафедра є випускаючою зі спеціальності: 6.010100, 7.010103, 8.010103 — «Педагогіка та методика середньої освіти. Трудове навчання.»

Навчання за спеціальністю 8.010103 "ПМСО. Трудове навчання" здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр; підготовка відбувається за такими спеціалізаціями, серед них: "Конструювання і моделювання одягу. Зазначені спеціальності акредитовані та атестовані по вищому IV рівню акредитації, що дозволяє здійснювати підготовку на денній, заочній, екстернатній формах навчання та в магістратурі [4].

З 25 липня 2002 р. технологічний факультет Слов'янського державного педагогічного університету випускає вчителів трудового навчання (технічна або обслуговуюча праця) за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст» та «магістр» [5].

В 2003 році інженерно-педагогічний факультет Херсонського державного університету змінив назву на інженерно-технологічний факультет (у 1993 загальнотехнічний факультет змінив назву на індустріально-педагогічний, в 1998 році на інженерно-педагогічний), який готує інженерів-педагогів та вчителів трудового навчання – фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями "бакалавр", "спеціаліст", "магістр" для роботи в закладах освіти різного рівня акредитації та на виробництві. IV рівень акредитації спеціальностей факультету дозволяє готувати кандидатів педагогічних наук через власну аспірантуру [4].

У грудні 2003 року був створений Інститут технологій, дизайну та сервісу який є структурним підрозділом Хмельницького національного університету (був заснований у 1962 році. За час свого існування він пройшов шлях від загальнотехнічного факультету Українського поліграфічного інституту до Хмельницького національного університету, який має IV рівень акредитації). До його складу входять: факультет технологій і дизайну та сервіс-центр. На 5 спеціальностях факультету, серед них «швейні виробы»: спеціалізації: технологія швейних виробів; конструювання швейних виробів; «шкіргалантерея та лимарні виробы»: спеціалізації: технологія виробів із шкіри; конструювання виробів із шкіри [6].

Міністерство освіти і науки України у 2003 році, враховуючи значний науковий потенціал кафедри трудового навчання і креслення Інституту гуманітарно-технічної освіти та її практичний досвід, доручило їй колективу розробку Галузевого стандарту ступеневої підготовки вчителя трудового навчання [7].

З 2003-2004 навчального року індустріально-педагогічний факультет Тернопільського державного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка здійснює підготовку фахівців за спеціальністю "Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання" з освітньо-кваліфікаційними рівнями "бакалавр", "спеціаліст", "магістр". Випускники отримують кваліфікацію "Вчитель трудового навчання, креслення і безпеки життєдіяльності" та одну із запропонованих спеціалізацій: одна з них – швейна справа. До складу факультету входить кафедра трудового навчання, що здійснює підготовку вчителів трудового навчання та інженерів-педагогів, забезпечують підготовку за спеціалізаціями „Конструювання та моделювання одягу” [8].

З 2004 року до складу факультету ТЛП КНУТД (декан факультета к.т.н., доцент Зубкова Л. І.) входить кафедра технології та конструювання швейних виробів і є випускаючою (профільною) і проводить підготовку бакалаврів за напрямом «Технологія виробів легкої промисловості» (швейні виробы), спеціалістів і магістрів за спеціальністю «Швейні виробы» з кваліфікацією інженер-технолог-конструктор. Ведеться підготовка аспірантів [9].

На базі педагогічно-індустріального факультету в 2005 році розпочинає свою роботу

інститут гуманітарно-технічної освіти як структурний підрозділ Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, де сьогодні здійснюється підготовка педагогічних кадрів для освітньої галузі «Технологія» і забезпечує підготовку фахівців у галузях: технологічної освіти: конструювання та моделювання одягу (кваліфікація бакалавр, спеціаліста, магістра, виробнича кваліфікація: Молодший конструктор-модельєр одягу), а також професійної освіти: технологія текстильної та легкої промисловості (кваліфікація бакалавр, спеціаліст, магістр, виробнича кваліфікація: молодший технолог швейного виробництва.) [7].

З 1 листопада 2005 р. кафедра трудового навчання та креслення факультету технологій та дизайну Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка перейменована на кафедру теорії та методики трудового та професійного навчання це пов'язано з відкриттям нових спеціальностей, з них: «Професійне навчання. Технологія текстильної та легкої промисловості» [1].

Кафедру теорії та методики трудового та професійного навчання факультету технологій та дизайну Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка у 2007 році було реорганізовано, і з того часу по теперішній вона має назву «Кафедра професійної освіти». Факультет готує фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня: «технологічна освіта (чоловіки, жінки)»; «професійна освіта (чоловіки, жінки)» [1].

З 2007 року технологічний факультет Слов'янського державного педагогічного університету здійснюється набір студентів за новим блоком спеціальностей: Технологічна освіта (технічні або обслуговуючі технології) з кваліфікацією вчителя технологій [5].

З 2007 року на механічному факультеті Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля здійснюється набір для підготовки бакалаврів по 6 напрямом підготовки (перелік-2006), серед них: технологія виготовлення виробів легкої промисловості. Студентів готують за трьома напрямками спеціальності, серед них дві відносяться до швейного профілю, а саме 7.09180 «Швейні вироби», 7.090222 «Обладнання легкої промисловості і побутового обслуговування», освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр, спеціаліст. Вид діяльності випускника: інженерно-експлуатаційна, інженерно-організаційна, проектно-конструкторська, інженерно-технологічна, педагогічна й науково дослідницька діяльність на підприємствах легкої промисловості, побутового обслуговування й у сфері бізнесу, інженерно-експлуатаційна, інженерно-організаційна, проектно-конструкторська, інженерно-технологічна, педагогічна й науково дослідницька діяльність на підприємствах легкої промисловості, побутового обслуговування й у сфері бізнесу [2].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України №535-р від 28 березня 2008 року, Наказами Міністерства освіти й науки України від 25 квітня 2008 року № 364 та №365 ЛНПУ реорганізовано в Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка. Відповідно до указу Президента України № 340/2008 від 11 квітня 2008 року за вищим навчальним закладом зберігається статус національного [3].

У травні 2008 року на базі кафедри трудового навчання і креслення Інституту гуманітарно-технічної освіти створена кафедра основ виробництва, яку очолив кандидат педагогічних наук, професор В.І. Андріяшин [7].

До складу Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини входять чотири інститути, серед них інститут природничо-математичної та технологічної освіти (факультети: фізико-математичний, природничо-географічний, технологічно-педагогічний). Структурні підрозділи інституту: природничо-географічний

факультет; фізико-математичний факультет; технолого-педагогічний факультет Спеціальності: професійна освіта, технологія текстильної та легкої промисловості; професійна освіта, технологія текстильної та легкої промисловості (для осіб, що мають кваліфікацію молодшого спеціаліста з відповідної спеціальності) [10].

На педагогічному факультеті Криворізького державного педагогічного університету підготовку фахівців ведуть три кафедри: загальнотехнічних дисциплін; педагогіки і методики трудового навчання, за спеціальністю: 6.010100, 7.010103, 8.010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання напряму підготовки 0101 Педагогічна освіта. За роки існування факультетом підготовлено близько 1650 вчителів початкових класів [11].

Навчальний процес на Інженерно-педагогічному факультеті Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка, акредитованому за IV рівнем, забезпечують чотири кафедри: «машинознавства та охорони праці»; «основи виробництва»; «декоративно-ужиткове мистецтво та основи дизайну»; «педагогічних технологій». Декан факультету канд. тех. наук, доц. Скварок Ю.Ю. Факультет на денній і заочній формах навчання та екстернаті проводить підготовку фахівців за спеціальностями: 0101. Педагогічна освіта. 6.010103. Технологічна освіта. Трудове навчання /технічна або обслуговуюча праця. 0101. Педагогічна освіта. 6.010104. Професійна освіта. Професійне навчання (за профілем підготовки). 0101. Педагогічна освіта. 7.010104. Професійне навчання (за профілем підготовки). Інженер. Викладач професійного навчання. 0101. Педагогічна освіта. 8.010103 ПМСО. Трудове навчання. Магістр педагогічної освіти. Викладач загальнотехнічних дисциплін. Профілі підготовки: моделювання, конструювання і технологія швейних виробів; експлуатація і ремонт місцевого та автомобільного транспорту [12].

Глухівський державний педагогічний університет (заснований у жовтні 1874 року як учительський інститут, який готував вчителів для міських училищ Чернігівської та Полтавської губерній. В історичному розвитку навчальний заклад пройшов три етапи: учительський інститут (1874-1954), педагогічний інститут (1954-2001), педагогічний університет (з травня 2001 р.) є вищим навчальним закладом, який готує педагогічні кадри за 12 спеціальностями, з них – 7 акредитовані за IV рівнем, 5 – за III рівнем. У структурі університету: 5 факультетів, серед них педагогічний направлений на підготовку студентів швейного профілю [13, 14].

Факультет технологій, інженерної та комп'ютерної графіки (який був заснований з 1972 р. на базі факультету підготовки вчителів загальнотехнічних дисциплін і праці) Бердянського державного педагогічного університету готує фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів – бакалавр, спеціаліст, магістр, спеціалізації: вчитель трудового навчання, креслення та безпеки життєдіяльності основної школи (бакалавр); вчитель трудового навчання, креслення, безпеки життєдіяльності та основ підприємництва (спеціаліст); викладач технічних дисциплін (магістр). Випускаюча кафедра «професійна педагогіка та методика трудового навчання» (зав. кафедрою доцент Жигір В.І.) [15].

Висновки та перспективи подальших досліджень. На сьогодні в Україні сформована мережа вищих навчальних закладів I-IV рівня акредитації, які здійснюють підготовку інженерів-педагогів швейного профілю, серед них спеціалізовані ВНЗ – Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків), Кримський інженерно-педагогічний університет (м. Сімферополь), а також 17 факультетів вищих навчальних закладів III—IV рівня акредитації, розташованих практично в усіх регіонах України (Київ, Харків, Хмельницький, Херсон, Луганськ, Дрогобич та ін.).

Інженерно-педагогічна освіта, з одного боку, є відносно новим напрямом вищої освіти України, з іншого, – має вже свою історію й певні етапи розвитку. Врахування існуючого досвіду вищої інженерно-педагогічної освіти та її ВНЗ буде позитивно впливати на зміст сучасної підготовки майбутніх фахівців та є нагальною потребою українського національного відродження.

Список використаних джерел

1. Сайт Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://pdpu.poltava.ua/>– Заголовок з екрану.
2. Офіційний сайт кафедри легкої і харчової промисловості Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.snu.edu.ua>. – Заголовок з екрану.
3. Сайт Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.luguniv.edu.ua>. – Заголовок з екрану.
4. Сайт Херсонського державного університету: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.university.kherson.ua>. – Заголовок з екрану.
5. Сайт Слов'янського державного педагогічного інституту: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://slavdpu.dn.ua>. – Заголовок з екрану.
6. Сайт Хмельницького національного університету: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.tup.km.ua/>. – Заголовок з екрану.
7. Сайт інститут гуманітарно-технічної освіти : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.ingto.ho.ua>. – Заголовок з екрану.
8. Сайт Тернопільського державного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.tnpu.edu.ua> – Заголовок з екрану.
9. Офіційний сайт Київський національний університет технологій та дизайну КНУТД: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.knutd.com.ua> – Заголовок з екрану.
10. Сайт Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.udpu.org.ua>. – Заголовок з екрану.
11. Сайт Криворізького державного педагогічного університету: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://kdpu.edu.ua>. – Заголовок з екрану.
12. Сайт Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – http://www.drohobych.net/ddpu/_design/index.shtml – Заголовок з екрану.
13. Сайт Сумської обласної державної адміністрації: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.state-gov.sumy.ua/docs/education/5.htm> – Заголовок з екрану.
14. Сайт Глухівського національного педагогічного університету ім. Олександра Довженка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.gdpu.edu.ua/site/> – Заголовок з екрану.
15. Сайт Бердянського державного педагогічного університету: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.bdpu.org/>– Заголовок з екрану.

Пермінова А.В.

Розвиток вищої інженерно-педагогічної освіти швейного профілю на сучасному етапі

У статті висвітлені особливості, зміст та форми організації роботи вищих навчальних закладів та профілюючих кафедр, що здійснюють підготовку інженерів-педагогів швейного профілю в сучасних умовах.

Ключеві слова: вищий навчальний заклад, факультет, кафедра, інженер-педагог швейного профілю, вчитель трудового навчання, освітньо-кваліфікаційний рівень.

Перминова А.В.

Развитие высшего инженерно-педагогического образования швейного профиля на современном этапе

В статье раскрыты особенности, содержание и формы организации работы высших учебных заведений и профилирующих кафедр направленных на подготовку инженеров-педагогов швейного профиля в современных условиях.

Ключевые слова: высшее учебное заведение, факультет, кафедра, инженер-педагог швейного профиля, учитель трудового обучения, образовательно-квалификационный уровень.

A. Perminova

General Description of Preparation of Engineers-Teachers of Sewing Type in Modern Terms

In the article features, maintenance and forms of organization of work of higher educational establishments and profiling departments of the engineers-teachers of sewing type directed on preparation, are exposed in modern terms.

Key words: higher educational establishment, faculty, department, engineer-teacher of sewing type, teacher of the labour teaching, educational-qualifying level.

Стаття надійшла до редакції 14.10.2008р.